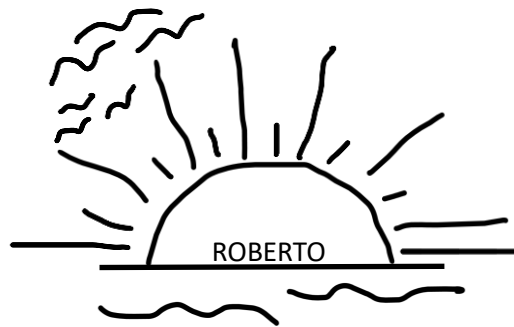

AMY

‘Wees voorzichtig. Niet alles is zoals het lijkt...’

Litteraire Roman

AMISH

Toen ik het idee kreeg om een roman te gaan schrijven, zag ik die week een documentaire over een groepering die leeft in Amerika. Ik raakte geboeid door de bijzondere levensstijl, de regels die zij hebben en zocht op internet naar hun bijzonderheden.

Amish kan je omschrijven als hechte gemeenschappen die leven zoals hun voorouders 300 jaar geleden in Zwitserland. Ze leven in communities van dertig tot vijftig gezinnen, werken veelal op het platte land en hebben eigen winkels waar ze hun producten verkopen. Gelet op hun opvallende levensstijl en bijzondere kleding zijn er jaarlijks meer dan een miljoen toeristen uit binnen- en buitenland die de Amish bezoeken.

De meeste communities hebben geen elektra en dus geen elektrische apparaten. Ze hebben een eigen taal (Pennsylvania Dutch) en leven strikt volgens de bijbel. Ze zijn streng in de leer: geen alcohol, geen tabak, geen sieraden, geen make-up en geen auto's. Vervoer is met paard en wagen. Hun kleding is traditioneel en heeft weinig kleur. Vrouwen dragen lange rokken en het haar opgestoken met

een hoofdkapje en de mannen dragen een hoed en hebben een baard. Ze verzorgen hun eigen onderwijs waar de kinderen leren lezen, schrijven, rekenen en de Engelse taal. Met de buitenwereld – de wereld van de Engelsen – hebben ze slechts de noodzakelijke contacten, bijvoorbeeld om hun landbouwproducten te verkopen. Naast de Amerikaanse wetten heeft iedere community eigen regels die staan in de Ordnung.

Adolescenten van de Amish krijgen de mogelijkheid om een periode te verblijven in de (buiten)wereld van de Engelsen. Die periode is de overgang naar volwassenheid, wordt rumspringa genoemd en betekent: rondspringen, huppelen en dansen. Zo kunnen ze kennismaken met de gebruiken en gewoontes van de buitenwereld. Aan het eind van de rumspringa volgt een keuze: bij de Amish blijven, of naar de buitenwereld gaan. De meeste teenagers (volgens internet ruim 95%) blijven na de rumspringa bij de Amish. Kies je voor de buitenwereld, dan word je een afvallige. Je wordt gemeden en verstoten en zal je ouders en overige familie nooit meer zien.

1

31 mei 2023

Vroeg in de morgen, verdrong de zon de dauw van de korenvelden. Vandaag begon de rumspringa van Amy die vier dagen geleden achttien jaar was geworden. Amos had haar vaderlijk toegesproken. ‘Wees voorzichtig. In de wereld van de Engelsen zijn mensen met een goed hart, maar ook slechte mensen die ten koste van een ander zichzelf verrijken. Niet alles is zoals ze beweren. Een gezonde dosis wantrouwen en voorzichtigheid vormt de basis voor je toekomst. Mocht het je tegenstaan of is er verdriet, kom dan terug Amy.’

De woorden van haar vader klonken ongekend warm. Amos sprak nooit met de stem van een barmhartige en het deed Amy goed. Ze nam afscheid van haar moeder, zussen en broers en werd met paard en wagen door haar vader naar de bus gebracht. De bus in Lancaster PA vertrok om 07.56 uur en zou volgens de dienstregeling om 09.05 uur arriveren in Philadelphia. Amy kreeg een knuffel en stapte met haar koffer de bus in op weg naar een onbekende wereld. Juf Sarah had haar verteld over het Philadelphia community house. Het was een community met afspraken: geen tabak, geen drugs en alcohol met mate. Amy kon daar een kamer van huren voor 453 dollar per maand. Dat was een goede start vonden haar ouders, vooral omdat ze in een community kwam waar naar verwachting enigszins op haar gelet zou worden.

Toen Amy aankwam op 30th Train Station stapte ze in een taxi die haar naar het community house kon brengen. De taxichauffeur – een man met een baardje – keek in zijn binnenspiegel en zag een meisje met lichtblond, bijna wit haar. Het witte kapje op haar hoofd verraadde haar afkomst.

‘Ben je hier voor je rumspringa?’ vroeg de taxichauffeur. Amy lachte en keek hem in de ogen.

‘Inderdaad. Ik ben vandaag aangekomen.’

Mooi, ik weet hoe jij je voelt, hoorde ze zijn gedachte.

‘Waar kan ik je naartoe brengen?’

‘Weet je het Philadelphia community house te vinden?’

‘Zeker. Het staat in een mooie buurt van Philly.’

‘O, leuk,’ zei Amy vrolijk.

De taxichauffeur draaide zich in zijn stoel en gaf Amy een kaartje. ‘Hier heb je mijn kaartje met mijn telefoonnummer.’ Verbaasd nam Amy het kaartje aan.

‘Ik heb geen telefoon, dus bellen kan ik niet.’

‘Weet ik. Maar als je na een tijdje een mobiele telefoon koopt, ben je voor iedereen bereikbaar. Een telefoon is handig. Als je bijvoorbeeld in gevaar bent, kan je de politie bellen om hulp. Je kan met een telefoon van alles opzoeken op internet en je hebt altijd de tijd bij je.’

‘Hoe weet je dat ik geen telefoon heb?’

‘Simpel. Je draagt een hoofdkapje, dus ben je Amish.’

‘Dat is waar, maar ik weet helemaal niet hoe een telefoon werkt. Is zo’n apparaat duur?’

‘Duur hoeft het niet te zijn. Dat ligt een beetje aan het model en aan je abonnement. Het gebruik en de werkwijze is eenvoudig en snel aan te leren. Ik kan het je zo leren.’

Het was nuttige informatie, maar Amy dacht aan de woorden van haar vader: wantrouwen vormt de basis van je toekomst. Het was de eerste keer dat ze met iemand sprak van de buitenwereld en dat was te merken.

‘Hoe heet je?’

‘Ik heet Amy meneer.’

‘Laat dat meneer maar weg. Op het kaartje staat mijn naam: Levi. En toen ik zestien was, ging ik net als jij rondrennen en springen in de wereld van de Engelsen.’

‘Echt waar?’

‘Ja. En zoals je ziet, ben ik gebleven.’

‘Jeetje, dat had ik niet verwacht.’

‘En heb je nooit spijt gehad van je keuze?’

‘Nee. Het leven als Amish is voor mij te beperkt. Ik wil gebruik maken van alle ontwikkelingen in de wereld.’

‘Dit is mijn eerste dag in de wereld van de Engelsen, dus ik kan er nog niks over zeggen.’

‘Dat snap ik. Ik ga je niet beïnvloeden. Je moet het zelf ontdekken en uiteindelijk je keuze maken. Uit eigen ervaring weet ik dat er, zeker in het begin, veel op je afkomt. Dat is ook de reden dat ik mijn kaartje heb gegeven. Als je wilt, kan ik je een beetje op weg helpen en je vertellen hoe het hier gaat. Misschien vind je het prettig om met iemand te praten die de achtergronden van de Amish kent. Je kan, als je dat wilt ten minste, bij ons langskomen en mee-eten. Dan kunnen we je een beetje op weg helpen. Je kan mij ook gewoon bellen als je ergens met een taxi naartoe wil. Ik laat het aan jou, maar mijn vrouw en ik zullen je graag ontvangen.’

‘Bedankt voor het aanbod en bedankt voor je kaartje. Dus je bent getrouwd. Was zij ook Amish?’

‘Ja en zij was de reden waarom ik hier bleef.’

‘Ik snap het.’

‘Heb je het nooit moeilijk gehad met je keuze. Mis je jouw familie niet?’

‘Ja. De keuze was moeilijk en hakte erin. Maar voor mijn gevoel kon ik niet anders. Het was: of mijn familie, of met mijn vrouw leven in de wereld van de Engelsen. De liefde gaf uiteindelijk de doorslag. Door de wetten van de Amish werd ik een afvallige. Maar nogmaals, ik ga je niet beïnvloeden en geef je geen advies tenzij je erom vraagt.’

‘Mag ik wat persoonlijks vragen?’

‘Altijd, maar soms zal ik je vraag niet beantwoorden.’

‘Prima. Mijn vraag is: ben je gelukkig geworden hier?’

‘Ja. Met onze dochters Amy en Lot zijn we gelukkig en tevreden. Het kan niet beter.’

‘Leuk, dat je dochter ook Amy heet. Mijn jongste zusje heet toevallig ook Lot.’

‘Ach, toeval bestaat niet, zeggen veel Engelsen.’

‘Nou, ik ben benieuwd hoe al die Engelsen zijn. Ik heb er nog nooit een gesproken.’

‘Jawel, je spreekt nu toch met mij,’ grapte Levi.

‘Dat is waar,’ lachte Amy en ze trok wat verlegen aan de linten van het hoofdkapje.

‘Mensen in de buitenwereld zijn anders dan je gewend bent. Iedereen gaat hier mee met de ontwikkelingen. Veel Engelsen zijn gelovig. Maar of ze wel of niet gelovig zijn, zie je meestal niet aan ze, omdat ze geen kenmerkende kleding dragen zoals alle Amish. Sommige gelovigen gaan wekelijks naar de kerk en er zijn er steeds minder die bidden voor het eten. Maar in de buitenwereld kan je christen zijn terwijl je niet naar de kerk gaat en niet voor het eten bid. Veel mensen in de buitenwereld werken, hebben veel sociale contacten en gaan en staan waar ze willen. Het doel is vaak: huisje, boompje, beestje en genieten van het leven.’

‘Wat is dat, huisje, boompje, beestje?’

‘Dat is zoals de meeste Engelsen willen leven. Ze willen een huis, een partner, kinderen en misschien een hond, poes of vogel. Zo ziet men het mooie leven. Je krijgt kinderen, die voed je op, ze gaan naar school en misschien naar de universiteit zodat, als ze volwassen zijn, ook weer het huisje, boompje, beestje kunnen naleven.’

‘Universiteit, wat is dat?’

Ik merk het, je weet nog niks. Amy hoorde het.

‘Na een aantal jaren school, gaan veel kinderen studeren en als je lang studeert kom je op de universiteit. Daar haal je specialistische diploma’s. Zo wordt je bijvoorbeeld notaris, arts, accountant of advocaat.’

‘Jeetje. Ik zou ook wel willen studeren. Ik wil alles leren.’ Levi keek in zijn binnenspiegel en zag een meisje, dat wist wat ze wilde. Maar het was nog een kind, naïef en nog lang niet klaar voor de harde wereld. Hij had met haar te doen. Hij draaide aan het stuur en reed de straat in waar het Philadelphia community house stond. Precies voor de ingang stopte hij en draaide zich om.

‘Ik wil nog even wat zeggen.’ Hij trok een serieus gezicht.

‘Ten eerste moet je in de buitenwereld voorzichtig blijven. Er zijn veel goede, maar ook slechte mensen die kwaad willen. Het is lastig die mensen te herkennen. Alles om je heen is nieuw en het zal een tijdje duren voordat je doorhebt hoe iedereen met elkaar omgaat. Maar een ding zal je snel doorhebben: alles kost hier geld. Het huis waar je gaat wonen is een community te vergelijken met die van de Amish. Als je in een stad zoals Philly leeft, is er veel om je heen wat je niet kent. Telefoon, televisie, computers en nog veel meer. Er zijn allerlei winkels waar je van alles kan kopen. In het begin kijk je je ogen uit. Maar vergeet niet, alles kost geld. Geef mij nog even mijn kaartje.’

Amy pakte het kaartje uit haar tasje en gaf het aan Levi. Hij pakte een pen en schreef iets op het kaartje en gaf het weer terug. Ze keek op het kaartje.

‘Ik heb mijn adres erop geschreven. Ik nodig je uit om bij ons gezin te komen eten. Als je het leuk vindt, kom dan vandaag om vijf uur in de namiddag. Dan stel ik je voor aan Eva en de kinderen. Dan praten we gezellig en als de kinderen in bed liggen doen we een drankje en helpen Eva en ik je nog wat op weg. Lukt het vandaag niet, dan kan je morgen of overmorgen komen. Amy was verrast. Ze had altijd gedacht dat Engelsen stugge mensen waren. Maar goed, Levi was dan ook van origine Amish.

‘Bedankt voor de uitnodiging. Ik heb geen plannen, dus kom ik vandaag.’ Amy trok haar portemonnee uit haar tasje.

‘Je hoeft niet te betalen,’ zei Levi. ‘Zie het maar als een gift en een gelukkige start in de buitenwereld.’

De gift verraste Amy. Blij schoof ze over de achterbank terwijl Levi uitstapte en de kofferbak opendeed. Hij trok Amy’s koffer uit de kofferbak en zette hem op de grond. Amy pakte haar koffer en wat verlegen zei ze: ‘Bedankt voor de gratis rit, de uitnodiging en je aangeboden hulp. Ik zie je vanmiddag. Dag Levi.’

Amy draaide zich om en stapte naar het community house. Levi volgde haar stappen en ze hoorde nog net zijn gedachte.

Een frisse, pittige meid. Die gaat het wel redden hier.
Met een glimlach klopte ze op de deur.

2

Het was nog vroeg, kwart voor tien in de ochtend, toen Tony met een big smile opendeed. ‘Jij bent Amy, dat kan niet anders.’

‘Ja, ik ben Amy,’ zei ze lachend. Hij stak zijn hand uit en stelde zich voor: Tony Esposito. Verlegen schudde Amy zijn hand. Ze bloosde en zei: ‘Thuis geven wij elkaar nooit een hand.’ Het was haar eerste kennismaking met een gewoonte van de buitenwereld.

‘Als we nieuwe mensen ontmoeten geven we elkaar meestal een hand en noemen we onze naam. Dat is in de hele wereld vrij gebruikelijk.’

‘Mooi, weer wat geleerd,’ lachte Amy.

‘Kom binnen meid. Je bent vroeg, maar welkom. Geef je koffer maar.’ Amy gaf haar koffer en volgde Tony die de koffer in de keuken zette.

‘Wil je wat drinken, koffie, thee of limonade?’

‘Een kopje water graag.’ Amy ging zitten, keek hem in het gezicht, maar niet in de ogen. De afgelopen jaren had ze geleerd dat de gift van God niet altijd waardevol was. De informatie door de gedachte van de ander was niet altijd van toegevoegde waarde, soms zelfs storend, en als ze de gedachte van verschillende mensen tegelijk hoorde, was het een kakofonie aan geluiden en werd ze onrustig.

Tony gaf Amy een beker water en ging met een kop koffie tegenover haar zitten aan de keukentafel.

‘Hoe is het met je Amy?’

‘Goed hoor, maar ik vind het wel spannend. Ik weet niks van jouw wereld, kan mij daar geen voorstelling van maken en weet ook niet wat de gebruiken en gewoontes hier zijn.’

‘Geloof me, dat zal je snel genoeg leren. Maar ik begrijp je. Je bent Amish en jullie leven op een andere wijze. Ook

wij wonen in een community, hebben regels en afspraken, maar maken, anders dan de Amish, wel gebruik van alle faciliteiten die de wereld biedt.’

‘Ik weet het. En daar kom ik ook voor, om te kijken hoe het hier gaat. Ik ben reuze benieuwd en wil alles meemaken en leren. Maar ik vind het ook spannend.’

‘Ik snap die spanning. Nagenoeg alles is nieuw voor je. Om te beginnen, ga ik je vertellen met hoeveel personen we hier wonen en hoe het er toegaat. Ik ben dus Tony Esposito en ontvang altijd als eerste de nieuwe bewoner en help hem of haar op weg. Als er zaken of problemen zijn die alle bewoners aangaat, ben ik het eerste aanspreekpunt en organiseer ik een overleg om het met iedereen te bespreken.’ Amy pakte haar beker en nam een slok. Ze kende Tony slechts een paar minuten en vond hem nu al een aardige man.

‘We wonen hier met zes volwassenen, twee kinderen en een kat. We investeren in het cultiveren van warme contacten met andere mensen. Het gaat ons om het individu. Af en toe hebben we bijeenkomsten waar we gemeenschappelijke en huishoudelijke zaken bespreken. Samen nemen we beslissingen over onze ruimtes en gemeenschappelijke systemen. We delen de gezamenlijke boodschappen en elk lid verbindt zich om één keer per week voor alle bewoners te koken. We zijn allemaal geïnteresseerd in de groei en het welzijn van de kinderen in dit huis en proberen actief bij te dragen aan hun opvoeding.

Dit is een Victoriaanse woning, staat op vijftien minuten lopen van het gezellige Clark Park en heeft vijf appartementen met ieder zijn eigen badkamer. Er is een gemeenschappelijke woonkamer, een eetkamer en een grote keuken met een wasmachine en droger. Verder is er een overdekte veranda en een achtertuin met een bubbelbad. Jouw kamer is 135 vierkante meter plus een kast van ongeveer vijftien vierkante meter en kost 453 dollar per maand. Het aanvraagproces voor ons lidmaatschap begint

met het invullen van een aanmeldingsformulier. Als we denken dat er een potentiële match is, doen we interviews met de sollicitanten. Maar omdat jij Amish bent en we enigszins weten hoe die zich gedragen, denken we dat jij goed in de gemeenschap past en doen we geen interview.’

Amy luisterde aandachtig. Ze kon zich geen beeld vormen van de grootte van haar kamer, maar dat zag ze vanzelf wel. Of de huur hoog of laag was, wist ze niet. Maar juf Sarah, die het appartement had voorgesteld, had gezegd dat de huur redelijk was. Bovendien was het huis met zes personen een aparte community. Voor elkaar zorgen, voor elkaar het eten maken was Amy gewend en vond ze niet alleen normaal, maar zelfs leuk.

‘Als je vragen hebt, kan je ze stellen. Niet alleen nu, maar zolang je hier woont kan je aan mij of ieder ander in dit huis de vraag stellen die bij je opkomt. Dat kan over van alles zijn, over wat je niet begrijpt of nieuw voor je is. Alles is bespreekbaar, ook je gevoelens, iedereen hier zal je helpen.’

Amy was blij met wat ze hoorde. Thuis was in feite ook alles bespreekbaar, maar dat deed ze niet. Praten over je gevoelens doe je nu eenmaal niet met familie. Ook met haar vriendinnen werden gevoelens nauwelijks besproken. Alleen met juf Sarah besprak ze veel, maar toch ook weer niet alles. Ze nam nog een slokje water en keek om haar heen. De keuken was groter dan ze gewend was en er stonden ook meer pannen en apparaten dan ze gewend was. Tony zag haar kijken en wist dat ze geen kennis had van de apparaten. Hij stond op en liep naar het keukenblad. Dit is een koffiezetapparaat. Dit is een apparaat om water te koken voor thee en dit is een airfryer, daar kan je bijvoorbeeld patat mee bakken. Dit is een oven, om lekkere ovengerechten te maken. Hier staat de wasmachine en de droger en als laatste, is dit de magnetron om bevroren producten te ontdooien of afgekoelde maaltijden op te warmen.’

Het was allemaal nieuw en veel voor Amy. Tony zag het en zei: ‘Het komt goed hoor. Straks leg ik je de werking van de

apparaten uit en na een paar dagen heb je alles onder de knie.'

'Ik heb nooit geweten dat er zoveel apparaten zijn.'

'Snap ik. Zeker vandaag krijg je een berg informatie over je heen. Maar je hoeft het niet allemaal in een dag te leren en te onthouden. Doe vooral rustig aan in je ontdekkingsreis. Zoals ik al zei, je kan iedere bewoner benaderen als je vragen hebt of ergens mee zit. In dit huis zijn we er voor elkaar.'

Amy glimlachte en keek hem aan. Onbewust keek ze in zijn bruine ogen. Ze zag een fonkeling en sloeg haar ogen neer. Ze wist nu, dat als ze in dezelfde ruimte waren, ze zijn gedachte zou gaan horen. Eigenlijk wilde ze dat niet, althans nu nog niet, maar goed, ze had hem nu eenmaal in de ogen gekeken en het effect kon ze geen halt toeroepen.

'Kom, ik laat even je kamer zien.' Tony stond op en pakte haar koffer. Amy volgde hem de trap op en op de overloop opende hij een van de drie deuren. 'Kijk, dit is je kamer. De eerste deur rechts in je kamer is de badkamer met toilet.'

'Jeetje, wat een grote kamer zeg. En wat leuk ingericht.' Ze was verrast, had een klein slaapkamertje verwacht, maar dit overtrof alles. Tony liep naar een deur die hij opende. 'En dit is je walk in closet.'

'Ook al zo groot. Ik ben echt blij met alles.' De blijdschap was te zien: Amy straalde.

'Muziek of televisie op je kamer mag, maar niet te hard, niemand mag er last van hebben.'

'Ik begrijp het, maar niemand zal last hebben hoor. Thuis hebben wij geen televisie, dus heb ik er geen behoefte aan.'

'Ik verwacht ook helemaal geen last van je,' lachte Tony. Amy keek rond en was blij met wat ze zag.

'Ik ga naar beneden, dan kan jij alles even rustig bekijken en verwerken. Over een half uurtje kom ik weer en lopen we door de rest van het huis en vertel je nog wat bijzonderheden.'

'Fijn. Bedankt voor je ontvangst en je uitleg.'

'Graag gedaan. Tot straks.'

Hij liep de kamer uit en sloot de deur achter zich. Amy had geen verwachtingen, maar mooier dat dit had het niet gekund. De ontmoeting met Levi en zijn uitnodiging was al bijzonder en het gesprek met Tony en deze kamer maakte het sprookje compleet. Toch hoorde ze een stemmetje door de waarschuwing van juf Sarah, haar vader en Levi: ‘Wees voorzichtig. Niet alles is zoals het lijkt...’

Ze opende haar koffer en stopte haar kleding in de walk in closet. Het vulde niet eens een tiende van de kastruimte. Ze liep naar het bed, ging op haar knieën, vouwde haar handen en dankte God voor de vriendelijke mensen die ze had ontmoet. Ze was blij en dankbaar voor Zijn hulp en dat Hij haar had geleid naar deze warme mensen. Ze stond op, deed haar hoofdkap af en ging op bed liggen. Ze liet de reis en de indrukken van vandaag op haar inwerken. Ze vond het nog steeds spannend, maar wat ze tot nu toe had meegemaakt: de taxirit, de ontmoeting met Levi en Tony, haar nieuwe kamer, was meer dan een aangename verrassing. Voor het eerste avondeten was ze zelfs uitgenodigd bij mensen uit de buitenwereld. Ze keek ernaar uit, vooral omdat Levi en zijn vrouw Amish zijn geweest. Ook Tony leek een fijne man. Hoe oud hij was, wist ze niet, maar het moest ergens achter in de twintig zijn. Hij leek jonger dan juf Sarah.

Amy hoorde gekras op haar deur. Ze stond op en opende de kamerdeur. Voor haar stond een witte poes die naar haar benen stapte en met haar kop tegen Amy's enkel schuurde. Ze bukte, nam de poes in haar armen en knuffelde het dier tegen haar wang. Toen ze de poes weer op de grond zette, liep het dier naar de keuken en ging zitten kijken naar een keukenkastje dat boven de spoelbak hing. Ze miauwde en het leek alsof ze iets uit het keukenkastje wilde. Plotseling werd er aan de deur geklopt. Amy deed snel haar hoofdkap op en opende de deur. Het was Tony.

‘Ik wil je even meenemen. Dan lopen we door het huis en laat ik je nog een aantal zaken en bijzonderheden zien en vertel ook wat regels en gewoontes.’

De poes kwam uit de keuken en wreef gemoedelijk zijn rug en staart tegen de enkel van Tony. Hij pakte haar op.

‘Dit is Whitney. Ze is de poes van Jean en Kelly die hierboven wonen. Het is niet de bedoeling dat Whitney rondloopt in het huis, ze moet in de kamer van Jean en Kelly blijven.’

‘Het is een schatje. Ze kraste tegen de deur. Ik pakte haar op om even te knuffelen en toen ik haar neerzette liep ze naar de keuken en ging zitten miauwen voor een de keukenkastjes.’ Tony moest lachen.

‘Ik snap dat wel. Jean en Kelly hebben drie jaar met Whitney in deze kamer gewoond. Vorige maand zijn ze naar boven verhuisd en ik denk dat het kattenvoer in een keukenkastje heeft gezeten. Ik breng haar naar boven en kom terug om je verder rond te leiden.’

Hij draaide zich om en liep met Whitney de trap op. Binnen twee minuten was hij terug.

‘Ik heb haar in de kamer gezet. Jean en Kelly doen als ze niet thuis zijn meestal de kamerdeur niet op slot. Maar ook als de deur niet op slot is, mag niemand hun kamer betreden. Je moet altijd eerst kloppen en wachten of de bewoner je binnenlaat. Nu weet je gelijk een van onze regels.’

‘Goed om te weten. Maar ik zou sowieso nooit bij iemand naar binnen durven gaan.’

‘Prima. Ga je mee?’ Tony wachtte niet op antwoord en draaide zich om. Hij stond stil bij de trap naar boven en zei: ‘Boven zijn ook nog kamers, net iets groter dan die van jou. Alle bewoners zullen je een keer uitnodigen en hun kamer laten zien. Ze komen vanzelf naar je toe.’

‘Leuk.’ Het viel Amy op dat ze verder niks hoorde. Kennelijk zei Tony wat hij dacht en had hij geen gedachtes die hij niet uitsprak. Ze volgde hem de trap af.

‘De keuken heb je al gezien, maar ik wil je toch nog wat dingen laten zien,’ zei Tony die een roffel gaf op de keukentafel. Amy moest lachen.

‘Lach je me nu uit?’ lachte Tony.

‘Nee hoor. Ik moet lachen om hoe je doet. Het is net of je een roffel op de tafel gaf om wat je zei te onderstrepen. Ik ben zoiets niet gewend, maar vind het grappig.’

‘Zo zit ik nu eenmaal in elkaar. Ik doe wel meer gekke dingen, dus wen er maar aan.’

Amy onderdrukte een lach. Tony deed anders dan de mannen die ze thuis gewend was en ze vroeg zich af of alle Engelsen dit gedrag hadden. Hij liet het keukenkastje zien met thee, koffie en suiker, trok de koelkast en vriezer open en vertelde in het kort hoe de vaatwasser, wasmachine en droger werkten.

‘Op de droger ligt een ordner waar over alle keukenapparaten een handleiding is te vinden. Als je een van de apparaten wilt gebruiken kan je, bij de eerste keer, het beste mij of een van de andere bewoners om hulp vragen. Dat gaat sneller dan dat je alles eerst moet lezen. De bediening is niet moeilijk, als je de apparaten een keer hebt gebruikt dan weet je het wel.’

‘Handig zo’n ordner. En wat is dit?’ vroeg Amy die wees naar een zwarte plaat.

‘Dat is een inductiekookplaat. Wij koken elektrisch.’

‘O, elektrisch koken ken ik niet, maar lijkt mij wel handig.’

‘Ook daar is een handleiding van in de ordner. Kijk ik doe het even voor. Je drukt eerst hierop, dat is zeg maar de aan- en uitknop. Dan druk je op een van deze zes knoppen. Daarmee activeer je de kookzone waar je de pan op wilt zetten. Als hij op 1 staat geeft de kookzone weinig, en op 9 veel warmte. Een kind kan de was doen, maar je moet het even gedaan hebben.’

‘Ik wist niet dat je elektrisch kan koken. Al die apparaten zijn nieuw voor mij. Het is net of ik droom.’

Tony zag op het gezicht verwarring en ongeloof.

‘Ik snap de verwarring. Er zijn grote verschillen tussen de levensstijl van Amish en de overige mensen. In Amerika mag en kan veel, zolang iedereen de wetten in acht neemt.’

Amy droomde wat weg en Tony merkte het.

Misschien denkt ze aan thuis en vraagt ze zich af waarom de voordelen van de buitenwereld bij de Amish worden geweerd. Zijn gedachte bracht Amy een glimlach.

‘Kom. Ik laat je de woonkamer zien.’

Amy volgde hem en ging schuin tegenover hem zitten. Hij wees naar de televisie die voor hem op een lage kast tegen de muur stond.

‘Die televisie is er voor iedereen. Omdat we soms gezamenlijk kijken, zit er in de ordner een lijst waarop staat aangegeven wie van ons op welke dag de beschikking heeft over de afstandsbediening en dus bepaalt waar we naar kijken. Er wordt weinig gebruik van gemaakt omdat iedereen op zijn kamer een eigen televisie heeft.’

Tijdens de rondgang keek Tony regelmatig naar Amy en zag haar gezicht stralen als de Indian Summer. Samen liepen ze de keuken in en Tony vroeg: ‘Wil je wat drinken?’

‘Ja graag. Heb je thee?’

‘Jazeker. Wil je met een smaakje?’

‘O, kan dat?’

‘Zeker. Er is thee die smaakt als aardbeien of bosvruchten.’

‘Zoiets wil ik wel proberen. Doe maar aardbeiensmaak.’

Amy had zich voorgenomen om te genieten van haar rumspringa en open te staan voor alles wat op haar pad kwam.

Tony maakte twee bekers met aardbeienthee en liep ermee naar de woonkamer. Hij zette de bekers op de salontafel en plofte naast Amy op de bank.

‘De andere bewoners zijn allemaal aan het werk. Welk werk dat is, hoor je wel als je met ze kennismaakt. Zelf werk ik in een restaurant en begin pas om drie uur ’s middags. Vandaar dat ik jou hier kan rondleiden en je kan informeren

over het huis en de wereld waarin we leven.’ Hij pakte zijn beker, nam een slokje thee en vroeg zich af hoe Amy zich nu voelde. Ze hoorde zijn gedachte.

‘Nou Amy. Wat zijn je eerste indrukken. Ben je verrast?’

‘De indrukken zijn haast niet te omschrijven. Het is allemaal zo anders dan ik gewend ben. Vanochtend bij binnenkomst was ik erg gespannen. Nu zakt het, maar het duizelt nog steeds een beetje.’

‘Ik snap het,’ zei Tony. ‘Je ging in een paar uur reizen van het verleden naar het heden en hebt in een klap meer dan driehonderd jaar overbrugd. Zoiets kan eigenlijk niet en komt alleen in boeken en films voor.’

Amy fronste haar wenkbrauwen. Tony zag het en zei: ‘Ik zie dat je met een vraag zit. Zeg het maar.’

‘Er komt zoveel op me af. Er zijn zoveel nieuwe dingen en ook woorden die ik niet ken.’

‘Dat begrijp ik. Maar dat moet je niet weerhouden om te vragen wat een woord betekent of waar iets toe dient. Iedereen in dit huis wil je graag helpen en zal uitleg geven. Ook buiten dit huis zijn er mensen die zullen helpen als je een vraag hebt. Maar pas op, er zijn ook slechte mensen. Helaas zijn zulke mensen niet te herkennen. Ze doen en lijken vriendelijk, proberen je vertrouwen te winnen en dan slaan ze toe. Als je aardige mensen tegenkomt waarbij je toch een gek gevoel krijgt, kan je maar beter afstand van ze nemen. Ik zeg het maar even. Het lijkt in onze wereld soms een sprookje, maar het is echt niet allemaal goud wat er blinkt. Dus wees voorzichtig.’

Tony keek hoe het allemaal binnenkwam. De frons op haar gezicht was verdwenen en ze keek hem in de ogen.

‘Het is fijn dat je mij rondleidt en dingen vertelt. Alles is nieuw voor me en steeds als jij iets vertelt wordt er iets duidelijk, maar ontstaan er ook weer een aantal vragen.’

‘Blijf vragen. Hoe meer je vraagt, hoe sneller je leert.’

‘Goed. Dan begin ik gelijk met vraag een. Je had het over boeken en films. Wat zijn dat films?’

‘Films zijn bewegende beelden die een verhaal vertellen. Films kan je zien op televisie, op internet en in de bioscoop. Een bioscoop is een grote zaal waar soms wel vijfhonderd mensen tegelijkertijd naar een film kijken.’

‘En wat is internet?’

‘Goed zo. Als je een nieuw woord hoort, gelijk vragen wat het is of betekent. Kom we gaan even aan de tafel zitten waar onze gemeenschappelijke computer staat.’

‘Computer? Weer iets wat ik niet ken,’ lachte Amy.

‘Maakt niet uit. Veel vragen, en veel doen.’

Tony liep naar de tafel waarop de computer stond. Amy ging naast hem zitten en zette haar beker naast de computer.

‘Even vooraf een tip. Elektrische apparaten kunnen niet tegen vocht. Als je thee of wat anders op je computer morst, kan het zijn dat de computer onherstelbaar wordt beschadigd. Dus daarom zetten we drank nooit direct naast een computer.’

‘O, dat wist ik niet, sorry.’ Ze zette haar beker ver van de computer.

‘Je kon het niet weten, dus hoeft je geen sorry te zeggen.’

Tony zette de computer aan en vertelde wat hoofdlijnen.

‘Je kan met dit apparaat heel veel doen. Je kan er een brief mee schrijven of bijvoorbeeld je dagboek mee bijhouden. Je kan via internet van alles opzoeken. Eerst open je een zoekmachine. Een zoekmachine is als een encyclopedie waar bijna alles instaat. Als je aan de zoekmachine een vraag stelt, krijg je antwoord. Alles kan je vragen en nagenoeg alles zal worden gevonden. Je kan ook muziek zoeken en er naar luisteren. Iedere soort muziek is te vinden.’ Hij keek naar Amy en zag verwarring.

‘Ik hoor wat je zegt, maar begrijp niet wat je zegt. Volgens mijn schooljuf ben ik meer visueel ingesteld.’

‘Dat komt goed uit,’ zei Tony, ‘want ik ga je elke dag wat laten zien. Kijk, allereerst doe je de computer aan door te drukken op dit knopje. Apparaten doen het pas als je ze aanzet, dan ontvangen ze elektriciteit van het stroomnet of van een batterij waar de elektriciteit in is opgeslagen. Als de

computer het doet, komt er een beeld op het scherm met een witte balk. In de witte balk moet je het wachtwoord zetten en dan druk je op de enterknop. Met een wachtwoord open je alles wat opgeslagen is in de computer. Iedereen die een computer heeft, heeft zijn eigen wachtwoord gemaakt. Een wachtwoord is heel belangrijk en moet je nooit delen met iemand anders. En als je een wachtwoord maakt, moet het niet eenvoudig zijn. Dus niet Amy met je geboortjaar of een eenvoudig getal zoals 123456 of 123123. Het algemene wachtwoord voor deze computer is 2023.hoUse.

Eerst het jaar waarin we leven, dan een punt, daarna het woord house met hoofdletter U. Ieder jaar maak ik op deze computer een nieuw wachtwoord voor alle gebruikers.

Het is geen eenvoudig wachtwoord, dus buiten de bewoners zal niemand gebruik kunnen maken van deze computer. We zetten het wachtwoord niet in de ordner, want het is voor iedere bewoner makkelijk te onthouden. Vul jij maar het wachtwoord van de computer in. Amy trok het toetsenbord naar haar toe, toetste 2023.hoUse in en wachtte. Tony moest lachen. ‘Je moet de computer nog een opdracht geven door op de enterknop te drukken.’

Amy deed het. Op het scherm kwamen allerlei mappen en afbeeldingen die ze niet begreep. Tony snapte de verwarring.

‘We stoppen even met de computer. Morgen laat ik je meer zien, dan leer je het stap voor stap.’

‘Fijn, want nu duizelt het een beetje.’

Amy dronk wat thee. ‘Smaakt best lekker die thee. Ik proef echt aardbeien.’ Ze nam nog een paar slokjes en zette de beker op tafel. Ze keek de woonkamer rond en zag een wit ding aan de muur. Ze wees ernaar en vroeg: ‘Wat is dat?’

‘Dat is een airco. Als het een warme dag is, kan je de airco aanzetten. Het blaast koele lucht in de woonkamer en blaast de warmte weg.’ Tony pakte de afstandsbediening en legde uit hoe de airco aanging en hoe hij werkte. Hij zette de airco uit en gaf de afstandsbediening aan Amy.

‘Iedereen mag hem gebruiken, maar als je de woonkamer verlaat, moet je hem uitzetten. Probeer het maar eens.’

Amy had opgelet en zette de airco aan.

‘Zet hem nu maar op wat koelere lucht.’

Ze drukte op een knopje. Je hoorde de airco harder blazen.

‘En hoe krijg je het wat minder koel?’

Amy keek naar de knopjes en koos de juiste.

‘Prima,’ zei Tony, ‘je leert snel merk ik.’

Amy sloeg haar ogen neer, zei niets en bloosde tot in haar nek. Ze was complimentjes niet gewend en zeker niet van een volwassen man. Tony zag het. Amish dragen geen make-up, dus wordt het blozen niet gecamoufleerd. Ze voelde zich opgelaten en wilde ontsnappen uit de situatie.

‘Ik moet even naar het toilet,’ zei ze terwijl ze opstond en wegliep. Tony liet zijn gedachte gaan. Amy was Amish, een verlegen meisje en in feite nog een puber. Alles was onbekend en nieuw en een gesprek met een volwassen man had ze – buiten een gesprek met haar vader – waarschijnlijk zelden gehad. Nu nam ze een duik in de buitenwereld en ging van alles meemaken. Het was spannend en logisch dat er momenten zijn dat zij zich opgelaten voelt en zich even terugtrekt. Amy stond in de toilet, keek in het ronde spiegeltje en hoorde heel zacht de gedachte van Tony. Haar lippen trokken een glimlach. Ze was het eens met zijn gedachte en was er ook blij om. Tony toonde begrip en had empathie, iets wat ze niet had verwacht in de buitenwereld. Ze waste haar handen, trok aan de witte linten van haar kapje en ging terug naar de woonkamer. Met een glimlach kwam ze binnen, verontschuldigde zich en plofte in een fauteuil.

‘Je hoeft je niet te verontschuldigen. Je komt uit een andere wereld en alles om je heen is nieuw en vreemd. Ik snap dat jij je af en toe een beetje opgelaten voelt. Mijn tip is: blijf altijd jezelf, daar is niks mis mee en doe wat je wilt doen. Als het teveel wordt of je voelt je ongemakkelijk, doe dan wat je net deed. Ga even weg uit de situatie of trek je even terug. In dit huis laten we ieder mens in zijn waarde.’

Tony keek haar in de ogen en Amy voelde het blozen weer komen. Ditmaal was het gelukkig wat minder.